

Franckesche Stiftungen zu Halle

**Ioachimi Langii Institvtiones Stili Latini, quibus non solum
de Natvra, Adivmentis, Diversitate, Variisqve Stili Generibvs
Ac Regvlis, presse agitur ...**

Lange, Joachim

Berolini, 1711

VD18 10471499

Membrum IV. De Verbis.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-189842

Membrum IV.

De VERBIS.

I.

PERiodus eleganter verbo aliquo polysyllabo aut voce sonanti clauditur, ut:

Piis etiam regna famulantur.

*Ne conquerare de fortuna, sed cave, ne sentias
graviores.*

2. Repetitio eiusdem verbi est valde elegans, ut:

*Quæso, ut, quibuscunque rebus potes, potes autem
quam plurimis, prospicias & consulas rationibus
meis.*

*Quotiescunque filium tuum video, video autem
quotidie, polliceor ei studium meum.*

3. Quoties verbum plura post se regit nomina, alterum nomen venuste præcedit, alterum, præsertim polysyllabum, sequitur, ut:

*Neque iustitiam colere possunt, neque amicitiam.
Comædia dissimili oratione facta sunt ac stilo.*

Virtus laudem affert ac dignitatem.

4. Usus modi potentialis est elegans, qui exponitur per verba *possum, debeo, volo*, ut:

Roget vel dicat aliquis. Non crediderim.

5. Dubito, pro *erubescio & non audeo*, eleganter construitur cum Infinitivo, ut:

In senatum introire non dubitavi.

6. Ver-

6. Verbum *inquam* vel *inquit* eleganter
[a] interruptam orationis seriem redintegrat & continuat:

[b] post vocem repetitam habet emphasin.

[c] In allegandis auctorum sententiis post unam alteramve vocem ponitur.

7. Verbum *est* sequentes parit elegantias.

[a] Venuste a verbo suo divellitur, ut:

Diu sum equidem reluctatus.

Multis sum & magnis beneficiis decoratus.

[b] Verbum fere quodcumque per *est*, *erit*, *futurum est*, *fore*, nec non per *fit*, *factum est*, *accidit*, *evenit*, *usu venit*, *sequitur*, *consequitur*, sequente ut cum coniunctivo, interdum venuste circumscribitur, ut:

Si est, ut velis manere: pro: si manseris, seu, manere velis.

Frit, ut liceat: pro: licebit.

Spero, fore, ut veniat.

Factum est, ut omnibus esset acceptus.

Ita usu venire solet, ut similis similem facile inveniat.

Suspikor fore, ut causa cadas.

Futurum est, ut olim reponiteat.

Si industrius fueris, futurum est, ut emergas.

Putaresne unquam accidere posse, ut mihi verba deessent.

[c] *Est*, *sunt*, *erit*, &c. eleganter admittunt relativum *qui*, *que*, *quod*, omisso antec-

recedente aliquis, cum Indicativo vel
Coniunctivo, v. g.

Est, qui te vult conventum.

Est, de quo tibi gratuler.

Est, cui des has litteras:

Est, qui hoc ad vos perferat.

Est, quod scribas.

Fuere ea tempestate, qui dicerent.

Not. Antecedentis omisio etiam in aliis
elegans est, ut:

Habes, qui tibi bene cupiat.

Misit, qui amicos rogaret.

[d] *Est cum, vel ubi, fuit cum, erit cum, pro*
aliquando, vel alicubi, sine voce tempo-
ris ac loci ponitur, ut:

Erit, cum mei memineris.

Habes, ubi excurrat virtus tua &c.

Est, ubi prestat damnum facere.

Est, ubi te ulciscatur:

Est, ubi manebo:

Fuit, cum de mendo suspicarer.

[e] *Est elegantem efficit pleonasmum, se-*
quente relativo, notatque causam cum
particulis cur, quod, quare, quamobrem,
quapropter v. g.

Quid est, cur, sive quamobrem, in isto loco se-
deas?

Nihil est, quod amplius speremus.

Non, sive nihil, est, quod timeas.

Multa

*Multa veniunt in mentem, quamobrem tibi
gratuler.*

Quid est, quod te iam delectare possit?

Luxuria est, qua civitates evertit.

Multi sunt, qui tibi illudant.

8. Post verba *curo, nolo, volo, malo, cupio, oportet*, venustius posueris participium praeteritum, quam infinitivum passivum, ut:

Missus ad te curavi literas.

*Malome conviciis superatum, quam quenquam
vel verbo a me lesum.*

Omnibus periculis ereptum te cupio.

Not. Verba *Curo, volo, cupio, do, loco, accipio* &c. pro infinitivo passivo praesentis eleganter recipiunt etiam participium futurum in *du*, ut:

Negotium conficiendum cures.

Agrum ei colendum locavit.

Funus ei satis amplum faciendum curavi.

Dedit mihi vestem utendam.

9. Praeteritum Activum interdum venuste a Cicerone exprimitur per Participium passivum cum verbo *habeo*, ut:

Quae habes instituta, perpolies.

10. Pro *necesse est* & *oportet* eleganter adhibetur formula *non possum non cum*. Infinitivo, ut:

*Viri probi non possunt non malorum insolentiam
interdum tolerare.*

11. Verba *opinor, credo, dico*, & similia orationis

tionis contextui quasi per parenthesin ita interferuntur, ut absolute ponantur, ut:

Ille, opinor, negotium conficiet.

12. Pro dico, cum negatione, Latine dicitur *nego*, ut:

Negat, se quidquam audivisse.

Negavi, me esse facturum.

13. Modestia studiosus pro *volo* non citra gratiam velim adhibet, ut:

Cogites velim, quid in rem tuam sit.

14. Memini eleganter construitur cum Inf. præsenti pro præterito ut:

Memini me legere, audire &c. ich erinnere mich, gelesen/gehört zu haben.

15. Elegans est formula *tantum abest, ut*, v. g. *Nullus præterit dies, quin mihi tui in mentem*

veniat, tantum abest, ut tui oblitus sim.

Sanguinem pro te effunderem, tantum abest, ut pecunia parcam.

Tantum abest, ut ego magistram esse putem vitæ philosophiam, ut nullis magis existimem opus esse magistris vivendi, quam plerique, qui in ea disputando versantur.

16. Pro possibile est, impossibile est, venustius dicitur *fieri potest, fieri non potest*, vel Græce: est *ἐν τῷ ἀδυνατῶν*. Illo tamen usus est Quintilianus.

17. Contrarium unum per remotionem alterius interdum eleganter redditur, ut:

E

Non

Non nolle videtur : Non ignoro :

Nemo negat : non ignobilis ; haud obscurus.

18. Oratio activa interdum haud ineleganter vertitur in passivam, & vice versa, ut :

Non nisi a bonis honesta colitur amicitia, pro non nisi boni &c.

Non curat numerum lupus, pro numerus non curatur a lupo.

19. Infinitivus post *opus est* ornatè in Ablativum participii præteriti passivi mutatur, ut :

Consulto, maturato, dicto, facto, opus est.

20. Gerundium necessitatis scite effertur per *oportet, decet, vel necesse est*, subaudita particula, ut :

Necesse est, multos timeat, quem multi timeant.

21. Gerundia venuste mutantur in Participia Pass. in *duo*, ita ut cum nominibus sibi iunctis genere, numero & casu, conveniant, ut :

Ut primum mihi potestas oblata est augenda dignitatis tua, nihil intermisi.

Nunquam mihi tui colendi ac ornandi voluntas defuit.

Occasio discendarum litterarum, pro, discendi litteras.

22. Gerundium in *do* elegantissime ponitur omisso adiectivo convenienti, ut :

Est oneri ferendo : Est solvendo (par.)

Semen

Semen exoletum non est ferendo.

Charta emporetica non est scribendo
(idonea.)

23. Supinum, cum verbo ire positum, ad exprimendum conatum ac studium, orationi addit elegantiam, ut:

Contumelias ultum ibat, pro ulciscébatur;
seu ulcisci moliebatur.

Cur te is perditum?

Libertatem suam defensum ibant.

Cavete, ne ignoscendo malis, bonos perditum eatis.

Ire datum operam amico:

Ire consultum, accersitum aliquem.

24. Participiorum usus apud Latinos vestitissimus est, v. g.

Morte appropinquante bono ero animo.

Copiis disiectis domum reverti.

Sole oriente Deum adorabo.

Julio & Pompeio inter se dissidentibus, bellum civile ortum est.

Hunc, muneribus ornatum, a se dimisit:

Vinculis me constrictum tradiderunt:

Venit salutaturus amicos:

Redama tui amantem:

Scripturus historiam vacuus sit a cupiditatibus.

*Oraturus intra cubiculum tuum:
 Expertus hoc dico.
 Compara divitias, semper duraturas.
 Vocatus adsum, arcesitus veni.
 Domum ibo, scripturus litteras.
 Scripturus carmen, legito Virgilium.
 Scripturo, vel scribenti, mihi nunciatum est.*

Not. (1) Si desit participium, subauditur
 vox existens, aut Præpositio *sub*, cum v. g.

*Cicerone consule: Patre vivo: Me puero:
 Deo auspice: Christo duce: his comitibus
 1c. existentibus.*

(2.) Interdum solum ponitur Participium,
 omisso Pronomine, ut:

*Cognito (illo, seu illare) quod Croeso illa-
 tum esset bellum:*

Desperato, regionem teneri posse.

25. Quando plura verba sive vocabula co-
 cervantur, significantiora ultimo ponantur
 loco, & quidem eleganter sine copula, v. g.

*Omnia norat, omnium aditus tenebat; appel-
 lare, sollicitare, poterat, audebat.
 Vituperavit, flagellavit, trucidavit.*

Mem-